

AZ ALROSA DÖNTÉS

Kötelezettség vagy vállalás?

VERSICS RÉKA

A kötelezettségvállalás a verseny egyensúlyát bírságolás által helyreállító versenyhatósági határozat mellett kínál olyan alternatívát, mellyel – az arra alkalmas esetekben – az esetlegesen versenykorlátozó állapot, magatartás hatékonyabban, minden érintett fel számára kedvező módon szüntethető meg.

Az Európai Unió versenyjogi szabályozásában mérőföldkőnek számító 1/2003/EK tanácsi Rendelet,¹ mely 2004. május 1-óta alkalmazható, preambuluma 13. bekezdésében és 9. cikkében szabályozza az új jogintézményt. Igaz, a Rendelet elődjének számító 17/62/EGK Rendelet³ még nem biztosított megfelelően szabályozott jogszabályi hátteret hasonló eljárás lefolytatására, az erre vonatkozó igény mindenképp jelen volt, hiszen a Bizottság az új közösségi norma megszületése előtt is számos, versenyjogsértés gyanúja miatt indított eljárást zárt le az érintett vállalkozásokkal kötött „hallgatólagos” megállapodás útján.

A 9. cikk által szabályozott kötelezettségvállalás célja, hogy a Bizottság számára kikényszeríthetővé tegye a társaságok informális úton tett vállalásait, ugyanakkor biztosítsa a vállalkozásokat arról, hogy a Bizottság, a vállalt kötelezettségek teljesítése esetén semmilyen további intézkedést nem tesz.⁴ A Rendelet preambuluma 13. bekezdése kizárja a kökemény versenykorlátozó magatartásokat a kötelezettségvállalás alkalmazási köréből,⁵ így olyan esetek-

¹ 1/2003/EK tanácsi rendelet az EK Szerződés 81. és 82. ében meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról – *HL L 1., 2003.1.4., 1–25. o.* – a továbbiakban: Rendelet (Az EUMSZ új számozása szerint a rendelet a szerződés 101. és 102. ére vonatkozik)

² BELLAMY & CHILD: *European Community Law of Competition*. Oxford, 2008. 1264.

³ 17/62/EGK tanácsi rendelet – *HL 13., 1962.2.21., 204–211.*

⁴ A kötelezettségvállalásról szóló bizottsági határozat azonban nem mentesíti az érintett vállalkozásokat a nemzeti versenyhatóságok jogsértés megállapítására irányuló határozataitól, illetve harmadik személyek nemzeti bíróság előtt indított kártérítési igényeinek elbírálásától. – LUIS ORTIZ BLANCO: *European Community Competition Procedure*, 2nd edition, Oxford: 2006, 517

⁵ Hiszen ilyen esetekben elkerülhetetlen a bírság kiszabása, valamint ilyen ügyek megoldására talán jobb lehetőséget nyújt a versenyhatóságok engedékenységi politikája, melyet a magyar jogban a Tptv. 78/A § szabályoz.

ben alkalmazására nem kerülhet sor, ahol bírság kiszabása szükséges.⁶

Általánosságban elmondható, hogy a kötelezettségvállalás egyre népszerűbb mind a versenyhatóságok, mind az érintett vállalkozások között.⁷ A vállalkozásoknak nem kell a hosszadalmas, elhúzódó eljárással járó terheknek kitenni magukat, s elkerülhetik az elmarasztaló döntéssel járó negatív publicitást. A versenyhatóság pedig erőforrásokat takaríthat meg.⁸ Ugyanakkor itt kell megjegyezni, hogy a versenyfelügyeleti eljárással kapcsolatos elvárások között nem szerepel a gyorsaság és költséghatékonyság, hiszen fő szempont a gazdasági verseny egyensúlyának helyreállítása.

tó jogesettel találkozunk mind a Bizottság, mind a tagállami versenyhatóságok gyakorlatában. Mink közül azonban az ALROSA döntésből vonható le a legtöbb tanulság, tekintettel arra, hogy mindez idáig ez az egyetlen olyan ügy, amelyben az Európai Unió Bírósága – az Elsőfokú Bíróság ítéletét felülbírálván – is határozatot hozott. Cikkemben ezen jogeset által szándékozom bemutatni az új jogintézmény sajátosságait. A cikk első részében a kötelezettségvállalás jogi természetével foglalkozik, majd az ALROSA ügy bemutatását, a kritikus pontok tárgyalását követően a levonható következtetések összefoglalásával zárul.

A kötelezettségvállalás jogi természete

A Bizottság megfogalmazásában a kötelezettségvállalás egy olyan hivatalos egyezség, amely az eljárás alá vont vállalkozás és a Bizottság között jön létre, amennyiben a Bizottság jogérvényesítési elvárásai igazolják ezt a választást.⁹

A 9. cikk alapján, ha az érintett vállalkozások az előzetes értékelésben a Bizottság által kifejtett elvárásoknak megfelelő kötelezettségvállalásokat ajánlanak fel, amikor a Bizottság a jogsértés abbahagyására irányuló határozatot hozna, ezeket a Bizottság határozatával kötelezővé teheti a vállalkozások számára.¹⁰ A határozat fontos eleme, hogy nem állapítja meg a jogsértés megtörténtét, vagy meg nem történtét, valamint garanciát nyújt az érintett vállalkozások számára, hogy a kérdéses ügyben a Bizottság nem indít újabb el-

⁶ CH. KERSE, N. KHAN: *EC Antitrust Procedure*, 5th edition, London: Sweet & Maxwell, 2005, 358

⁷ HEIKE SCHWEITZER: *Commitment Decisions under art. 9 of Regulation 1/2003: The Developing EC Practice and Case Law – EUI Working Papers LAW No. 2008/22* – <http://ssrn.com/abstract=1306245> – 8.

⁸ Complex Jogtár – kommentár a Tpv. 76.§ - hoz – 2009. január 31.

⁹ Commission Memo/04/217 <http://europa.eu6rapid6pressReleasesAction.do?reference=MEMO/04/217&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>

¹⁰ 1/2003/EK tanácsi rendelet 9.

járást,¹¹ hacsak az alábbiakban hivatkozott 9. cikk (2) bekezdésében szereplő feltételek valamelyike nem teljesül.

A Rendelet szerint az eljárás újratekintendő, amennyiben a határozat alapjául szolgáló bármely tényben jelentős változás történt, az érintett vállalkozások kötelezettségvállalásait nem teljesítik, azokkal ellentétesen cselekszenek, illetve ha a határozat alapját a felek által szolgáltatott hiányos, pontatlan vagy félrevezető információk képezték.¹²

A Rendelet preambuluma 13. pontja további rendelkezéseket tartalmaz a határozat jogerejére vonatkozóan. így tehát, amíg a Bizottság kötve van döntéséhez, a tagállami versenyhatóságokat és Bíróságokat a Rendelet nem zárja el a jogsértés megállapításának lehetőségétől.¹³ Meg kell azonban jegyezni, hogy az eljárás lezárásának ez a módja nem feltétlenül kedvező a versenykorlátozó magatartások károsultjainak a felperesek kénytelenek bizonyítani a jogsértés megtörténtét a Bírósági tárgyalások során.¹⁴

Az ALROSA döntés

Az „ALROSA ügyben” az ALROSA és De Beers cégek közötti kereskedelmi kapcsolatot korlátozó Bizottsági döntés¹⁵ az ALROSA által benyújtott felülvizsgálati kérelem révén került az Elsőfokú Bíróság elé.

A jogesetben szereplő vállalkozások a nyersgyémánt termelés és szállítás világpiacán vezető pozícióban vannak.¹⁶ 2002-ben öt éves időtartamra kötöttek szerződést a felek nyersgyémánt szállításáról a De Beers számára, évi 800 millió USD összegben, s e megállapodásukat bejelentették a Bizottságnak. Ezt követően a Bizottság az EKSZ 81. és 82. cikke alapján is eljárást indított a vállalkozásokkal szemben.

A társaságok 2004 végén közös kötelezettségvállalási ajánlatot terjesztettek a Bizottság elé a közöttük történő nyersgyémánt adás-vétel mennyiségének

¹¹ 1/2003/EK tanácsi rendelet, preambuluma 13. pont

¹² 1/2003/EK tanácsi rendelet 9.

¹³ A tagállami bíróságok eljárási szabadsága mögött az a jogalkotói kíváncsi hűzódik meg, hogy az adott ügyben érintett harmadik felek számára a kártérítési igényeik érvényesítésére minél szélesebb körben kerülhessen sor. A nemzeti versenyhatóságokkal kapcsolatban kevésbé egyértelmű a rendelkezés célja. A dolgozat szerzője hajlik azon vélemények felé, hogy a szabályozás kollíziót teremt az 1/2003/EK rendelt szerkezetén belül.

¹⁴ Kerse & Kahn: i. m. 360.

¹⁵ COMP/38.381.

¹⁶ T-170/06: Az ALROSA Company Ltd. Oroszországban, Minszkben létrehozott vállalkozás, említett piacon a második helyet (8. bek.), míg a luxemburgi székhelyű De Beers SA az első helyet foglalja el. (9. bek.)

¹⁷ Utóbbi esetben csak a De Beers volt az eljárás alanya.

fokozatos csökkentéséről.¹⁸ A Bizottság hirdetményére 21 érintett piaci szereplő tett észrevételt, melyek értékelését követően a cégek ajánlatát a Bizottság nem fogadta el. Ezután a De Beers, a 82. cikk megsértése miatt folytatott külön eljárásban, 2006-ban nyújtott be újabb ajánlatot, melyben kötelezte magát az ALROSA-val folytatott kereskedelmi kapcsolatainak 2009 utáni teljes megszüntetésére.¹⁹ Az ALROSA kifogásolta a De Beers által vállalandó kötelezettségeket, ennek ellenére a Bizottság 2006/520/EK határozatában elfogadta azokat.

Ezt követően az ALROSA az Elsőfokú Bíróságtól kérte a határozat megsemmisítését, valamint azt, hogy gyorsított eljárásban határozzon a Bizottsági döntés negatív hatásainak mielőbbi kiküszöbölése érdekében. Az Elsőfokú Bíróság eljárásában először azt a kérdést tisztázta, vajon a felperes valóban jogosult-e eljárás kezdeményezésére, hiszen a második kötelezettségvállalási nyilatkozatot a De Beers külön eljárásban, egyedül tette, s az EKSZ 230. cikk (4) bekezdés alapján magánszemélyek csak személyes és közvetlen érintettség esetén indíthatnak semmisségi eljárást. Az Elsőfokú Bíróság kimondta, hogy a Bizottság döntése alkalmas az ALROSA piaci helyzetének jelentős mértékű befolyásolására a nyersgyémánt-termelés és szállítás világpiacán,²⁰ s így az ALROSA-t a kereset benyújtására jogosultnak találta.

Az ALROSA kérelmében kifogásolta, hogy a Bizottság megsértette meghallgatáshoz való jogát, valamint a Rendelet 9. cikkét, mert a döntése olyan vállalkozásra rótt kötelezettséget, amely nem önként vetette alá magát annak, továbbá megsértette határozatával az arányosság és szerződési szabadság elvét. Az Elsőfokú Bíróság a keresetet alaposnak találta mindhárom kérdésben, azonban ez az ítélet nem jelentette az ügy végét, hiszen a Bizottság fellebbezése folytán az Európai Unió Bírósága 2010. nyarán meghozott döntése azonban teljes mértékben felülbíráltta azt.²¹

A meghallgatáshoz való jog

Fontos kérdés merült fel az eljárásban arra vonatkozóan, vajon ugyanazon eljárási jogosultságokkal rendelkeznek-e az érintett vállalkozások a kötelezettségvállalási, mint a jogsértés megállapítására irányuló eljárásokban, van-e

¹⁸ Az ALROSA 2005-ben 700 millió USD-ra, s fokozatosan 2010-től 275 millió USD-ra maximalizálta volna az eladást

¹⁹ A folyamatban 2006-ban 600 millió USD, 2008-ban pedig 400 millió USD lett volna az értékhatár.

²⁰ T-170/06.

²¹ C-441/07.P. sz. Ügy – Az Európai Unió Bíróságának ítélete, 2010. június 29.

joga az eljárás alá vont cégeknek a meghallgatásra, vagy hozzáférhetnek-e az ügy irataihoz?

Az Elsőfokú Bíróság ítéletében egyértelműen a védekezéshez való jog alapvető volta mellett foglalt állást, s kifejtette, hogy a Bizottság ezzel kapcsolatos jogsértése önmagában is megalapozná a Bizottsági határozat megsemmisítését.²² Az ítélet, hivatkozva az Európai Unió Alapjogi Chartája 41. cikkének (2) bekezdésére kimondta, hogy mindenkinek joga van ahhoz, hogy az őt hátrányosan érintő egyedi intézkedések meghozatala előtt meghallgassák.²³ ezáltal pedig megállapította, hogy a meghallgatáshoz való jog alapvető jelentőségű elve a Közösségi jognak.²⁴ Az Elsőfokú Bíróság szerint az érintett vállalkozásnak rendelkeznie kell minden olyan eljárásjogi garanciával, amely alpereseket, vagy eljárás alá vont cégeket megillet, s e jogosultságok megilletik az ALROSA-t annak ellenére, hogy gyakorlatilag nem volt a 82. cikk alapján indult eljárás alanya. Ennek oka az, hogy a jogeset tárgyát képező megállapodás a De Beers és az ALROSA között jött létre, az erőfölénnyel való visszaélés megállapítása pedig nem választható külön ettől a jogviszonytól. Ebben a komplex helyzetben az ALROSA attól függetlenül az eljárás alanya marad, hogy a Bizottság technikailag mely nézőpontból közelíti meg a kérdéses megállapodást.

A Bizottság akkor vétett az ALROSA eljárási jogaival szemben, amikor az első kötelezettségvállalási javaslatra érkezett külső észrevételek értékelését követően nem hallgatta meg a két eljárásban szereplő vállalkozást, s úgy hívta fel azokat, hogy vállalták kereskedelmi kapcsolataik teljes felszámolását. Annak ellenére cselekedett így, hogy a kötelezettségvállalással kapcsolatos Bizottsági elvárások megváltoztatására kizárólag akkor kerülhet sor, ha a ténybeli körülmények megváltoztak vagy az értékelés pontatlan információk alapján történt.²⁴ Ahhoz, hogy említett feltételek valamelyike bizonyítható legyen, szükséges azokról az érintett vállalkozások részletes értesítése, valamint tőlük a változásra vonatkozóan nyilatkozat kérése. Ez esetben az ALROSA mindössze kivonatos értékelését kapta a harmadik személyek által beküldött észrevételeknek, így nem is tudott volna érdemben nyilatkozni azok helyességével kapcsolatban. Hozzájárul mindehhez, hogy az ALROSA kérte az észrevételek értékelésének nem bizalmas változatát a Bizottságtól, de azt nem kapta meg megfelelő időben, s a Bizottság vitatta a felperes szóban forgó iratok megismerésére vonatkozó jogosultságát.²⁵ Az iratok továbbítására pedig csak a De Beers önálló kötelezettségvállalásával egy időben került sor. Így az ALROSA számára le-

²² H. SCHWEITZER i.m. 17.

²³ T-170/06: 191. bek.

²⁴ Uo. 194. bek.

²⁵ Uo. 197. bek: Az 1/2003 rendelet 27. (2) bekezdése értelmében az érintett vállalkozásoknak jogukban áll a Bizottság irataiba is betekinteni.

hetetlenné vált, hogy reagáljon az észrevételekre, melyek az eljárásban kulcsfontosságúak voltak, hiszen ezek vezették arra a Bizottságot, hogy a két cég közötti minden kereskedelmi kapcsolat megszüntetése jelenthet megoldást a kialakult helyzetben.²⁶ Ezzel tehát az eljárás lényegi kérdésében való állásfoglalástól fosztotta meg az ALROSA-t a Bizottság, megsértve a vállalkozásnak mind a meghallgatáshoz, mind az iratokba való betekintéshez való jogát.

A Bizottság kifogásolta a döntés ezen részét azon az alapon, hogy az Elsőfokú Bíróság rosszul értelmezte a cég meghallgatáshoz való jogát, s a főtanácsnoki indítvány alátámasztja ezt az álláspontot. A Főtanácsnoki indítvány szerint a vállalkozások ellen indult két eljárást nem lehet egyként kezelni, s bár a. 81. cikk szerinti ügyben az ALROSA az eljárás alanya volt, a 82. cikk esetében kizárólag a De Beers rendelkezett ezzel a státusszal.²⁷ így az ALROSA, az erőfölénnyel visszaélés vizsgálatánál kizárólag, mint érdekelt harmadik vehetett részt.²⁸ Ez tehát azt jelenti, hogy a vállalkozásnak sem meghallgatáshoz való joga, sem az iratok megismeréséhez való joga nem volt teljes körű.

Az Európai Unió Bírósága 2010. június 29-én meghozott ítéletében a Főtanácsnok indítványával egyetértésben tévesnek ítélte az Elsőfokú Bíróság értelmezését az 'érintett vállalkozás' fogalmával kapcsolatosan, mivel a 82. cikk alapján indult eljárásban tekintettel arra, hogy egy időben két különböző jogalapon, két külön eljárás indult, csak a De Beers „lehetett a Bizottság kifogásközlésének és ezen eljárást lezáró határozatának címzettje.”²⁹

Az önkéntesség hiánya

A Bizottsági eljárással kapcsolatban felmerült következő aggály, hogy a kötelezettségvállalásról szóló döntés megsértette a Rendelet 9. cikkében foglaltakat, mert anélkül fogadta el a kötelezettségvállalást, hogy mindkét érintett fél azokat önkéntesen ajánlotta volna fel. Az ALROSA-t a korábban kifejtetteknek megfelelően nem kezelte érintett vállalkozásként a Bizottság, s ezért az eredeti felhívása lejártát követően a De Beers kötelezettségvállalását szerződő partnerének figyelmen kívül hagyása mellett fogadta el. A Bíróság ítéletében kifejti, hogy bár nem tekinthető bármely, a kötelezettségvállalás által érintett harmadik fél az eljárás alanyának, az érintett félre vonatkozó rendelkezést úgy kell értelmezni, hogy az a vállalkozás érintett, amely erőfölényben van, és amelynek magatartása visszaélésnek minősülhet. E kritériumok alapján pedig

²⁶ Uo. 202. bek.

²⁷ Kokott főtanácsnok indítványa – 2009, szeptember 17. - C-441/07 P. sz. ügy, 174. bek.

²⁸ Kokott főtanácsnok indítványa – 2009, szeptember 17. - C-441/07 P. sz. ügy, 175. bek.

²⁹ C-441/07 P. sz. ügy: Az Európai Unió Bíróságának ítélete, 88-95. bek.

az ALROSA, mint a 81. cikk szerinti megállapodást kötő másik fél, érintett vállalkozásnak tekinthető.³⁰ Ezáltal a Bizottság az ALROSA-t hátrányos helyzetbe hozta, mert a De Beers vállalásainak teljesítése igen nagy kiesést eredményezett az ALROSA nyersgyémánt eladásából és szállításából származó bevételeiben, s hátrányosan befolyásolta a társaság helyzetét az érintett piacon anélkül, hogy az ALROSA ebbe beleegyezett volna.

Már említésre került, hogy a Főtanácsnok szerint a 82. cikk alapján indult eljárásban az ALROSA nem számít érintett vállalkozásnak, mindössze érdekelt harmadik félnek. Így a kötelezettségvállalás Bizottság általi elfogadásához nem volt szükség a cég egyetértésére. Valamint a Főtanácsnok az ALROSA által elszenvedett veszteségeket, s a tényt hogy ezentúl sokkal inkább be kell szálljon a nyersgyémánt piacon folyó versenybe, nem tekinti elég indoknak a kötelezettségvállalás megtámadására. Egyrészt azért, mert a versenyjog célja a verseny támogatása, s nem a versenyző vállalkozásoké.³¹ Másrészt a cég aktívabb részvétele a piacon folyó versenyben egyértelműen előnyökkel jár, hiszen az árak csökkenéséhez vezet.

A Bíróság ítéletében a Főtanácsnokkal egyetértésben kifejtette, hogy az Elsőfokú Bíróság hibás feltevésből indult ki a tekintetben, hogy a Bizottság köteles lett volna indokolni az első kötelezettségvállalást felülbíráló döntését az ALROSA számára, s a két vállalkozás részére lehetőséget biztosítani újabb vállalások felajánlására,³² hiszen az ALROSA harmadik félként korlátozott eljárási jogosultságokkal rendelkezett. A Bíróság ítéletében kitért arra is, hogy bármely harmadik fél státusában lévő vállalkozás számára nyitva áll a lehetőség, hogy a számára sérelmes Bizottsági döntést keresettel támadja meg, mellyel azonban továbbra sem válik az eredeti eljárás alanyává.

Az arányosság

Az összes felmerült kérdés közül az arányosság elvének érvényesülése a legfontosabb kritérium, mely alapján az Elsőfokú Bíróság korábban is megállapította, hogy a versenyjogi jogsértés megszüntetése kapcsán a vállalkozásokra háruló teher nem haladhatja meg a cél eléréséhez megfelelő és szükséges mértéket.³³ Jelen ügyben hozott határozatával, mely a kötelezettségvállalás elfogadásával a két érintett cég közötti mindennemű kereskedelmi kapcsola-

³⁰ Uo. 90. bek.

³¹ Kokott indítvány: 238. bek.

³² C-441/07.P. sz. ügy – 95. bek

³³ Az arányosság elvének érvényesülése a kötelezettségvállaláskor. *Versenytükör* III./3. 2007. 27.

tot, határozatlan időre szüntette meg, az Elsőfokú Bíróság szerint a Bizottság túlterjeszkedett hatáskörén.

Igaz, az Elsőfokú Bíróság kimondta, hogy a kötelezettségvállalás meghatározott időtartamára utaló szabály a Rendelet 9. cikkében nem jelenti azt, hogy ne lehetne határozatlan idejű kötelezettségvállalásokat elfogadni, hangsúlyozza az arányosság elvének fontosságát.³⁴ Kifejtette továbbá, hogy a Rendelet 7. cikk (1) bekezdése szerinti jogsértést megállapító döntés és a 9. cikk szerinti kötelezettségvállalás elfogadásának célja ugyanaz, a verseny jobbá tétele,³⁵ így a Bizottság köteles mérlegelni, vajon a 7. vagy a 9. cikk alkalmazása célszerűbb adott körülmények között.

A Bizottság a megfelelő megoldás megtalálása érdekében, teljes arányossági tesztet kell, hogy végezzen, még a 9. cikk szerinti döntés meghozatala előtt. Erre azért van szükség, mert a Bizottság tartozik egyedül felelősséggel a kötelezettségvállalás tartalmáért, tekintettel arra, hogy ő ruházta fel kötelező erővel a vállalatokat. Az érintett vállalkozásokat önkéntességük nem teszi felelőssé, s az általuk tett felajánlás sosem bizonyítja önmagában azt, hogy a kötelezettségvállalás szükségszerű volt.³⁶ A Bizottság e felelősségi kérdés miatt sem javasolhat az érintett vállalkozás számára olyan kötelezettségvállalást, amely túlterjeszkedik a jogsértés megállapításán és megszüntetésén.

A Bizottság azzal érvelt az eljárásban, hogy a korábban felmerült kötelezettségvállalások összhangba hozása a harmadik felek észrevételeivel, olyan összetett gazdasági elemzést tett volna szükségessé, mely a 9. cikk célkitűzésével ütközött volna, s így a szigorúbb, a teljes kapcsolat megszüntetését célzó kötelezettségvállalás elfogadása tűnt járható útnak. Ezzel az érveléssel azonban a Bíróság nem értett egyet, s megállapította, hogy a szóban forgó határozat mérlegelési hibában szenved, mert a korábban tett kötelezettségvállalásokra hivatkozva is látható olyan megoldás, amely nem jár a két cég közötti minden kapcsolat megszüntetésével. Továbbá a kötelezettségvállalást a Bizottság alternatív módszerek bevezetésével is kiegészíthette volna.³⁷

Mindezekre tekintettel az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy az arányosság követelményét a Bizottság döntésével túllépte, ezért a korábban említett kérdések figyelembevételével a felperes társaságnak adott igazat, s a kötelezettségvállalást elfogadó határozatot megsemmisítette.³⁸

³⁴ T-170/06: 91. bek.

³⁵ Uo. 95. bek.

³⁶ Az arányosság elvének érvényesülése a kötelezettségvállaláskor. *Versenytükör* III./3. 2007. 28

³⁷ Uo. – Például kiköthető lett volna, hogy az ALROSA árverésen értékesítse nyersgémánt készleteinek bizonyos részét.

³⁸ T-170/06: 156-157. bek

Bár a Főtanácsnak nem vitatta az Elsőfokú Bíróság döntését a tekintetben, hogy aránytalanul súlyos kötelezettségvállalásokat a Bizottság nem tehet kötelezővé.

Azonban azt is megállapítja, hogy ebben az esetben a kötelezettségvállalás elfogadása helyes volt, hiszen a Rendelet 9. cikkének célja az eljárás hatékonyabbá tétele, valamint olyan kívánalmak érvényre juttatása, melyek a jövőben is pozitívan befolyásolják a versenyt. Legfontosabb megállapítása, hogy a Bizottság nem köteles a rendes versenyfelügyeleti eljárás eszközein túlmenően piaci vizsgálatot végezni, s főként nem köteles olyan alternatívák felkutatására, melyekkel a vállalkozásoknak okozott kisebb veszteség mellett is megfelelő hatás érhető el az érintett piacon.³⁹ Ezért az Elsőfokú Bíróság az indítvány szerint túlságosan szigorú arányossági tesztet alkalmazott ítéletében, mely által jogi hibát vétett.

A Bíróság ítéletének első részében foglalkozik az arányosság kérdésével, s következtetése szerint az Elsőfokú Bíróság azáltal, hogy maga vizsgálta a kötelezettségvállalás alapját képező gazdasági környezetet, s a Bizottság értékelése jogszerűségének vizsgálata helyett, azt sajátjával helyettesítette, olyan súlyos eljárásjogi hibát követett el, mely önmagában is megalapozza ítéletének hatályon kívül helyezését.⁴⁰ A Bíróság ítéletének lényeges megállapítása, hogy a kötelezettségvállalás által a „vállalkozások tudatosan elfogadják, hogy engedményeik meghaladhatják azt, amit maga a Bizottság követelhetne meg tőlük”⁴¹ amennyiben a 7. cikk szerinti versenyjogsértés megállapítására kerülne sor, valamint figyelemfelhívása, mely szerint az elfogadó döntés által érintett harmadik vállalkozások számára nem kizárt jogaik érvényesítése az eljárás alá vont céggel szemben.⁴² A Bíróság érvelésének mindezek mellett leglényegesebb pontja, hogy az arányosságnak a Rendelet 7. és 9. cikke alapján történő alkalmazását elválasztja egymástól.⁴³

Álláspontja szerint azok két különböző célra irányulnak. Míg a 7. cikk jogsértés megállapítására, ezáltal megszüntetésére irányul, a 9. cikk célja mindössze a Bizottság előzetes értékelésben kifejtett aggályainak eloszlatása. Ezáltal későbbi jogalkalmazók számára is kiindulási alapot nyújt a 9. cikk értelmezésére vonatkozóan.

³⁹ Kokott indítvány: 73. bek.

⁴⁰ C-441/07.P. sz. ügy: 68. bek.

⁴¹ C-441/07.P. sz. ügy: 48. bek.

⁴² C-441/07.P. sz. ügy: 49. bek.

⁴³ C-441/07.P. sz. ügy: 46. bek.

Összegzés

Az eset elemzése az Elsőfokú Bíróság ítéletének bemutatásából, s annak Kokott Főtanácsnok, valamint az Európai Unió Bírósága általi felülbírálatából indult ki. Az eljárás során felmerült problémákra végleges, előreutató választ azonban a másodfokú döntés ad, mely értelmezi az *eljárás alanyának* fogalmát, behatárolja az Elsőfokú Bíróság mérlegelési lehetőségeit, valamint meghatározza a kötelezettségvállalás *valódi célját*.

Az alcímben feltett kérdésre két évvel ezelőtt azt a választ kaptuk, hogy az eljárási jogosultságok kiterjesztését indokolhatja, ha egy vállalkozás számára, más által tett kötelezettségvállalás túlságosan súlyos terhet jelentene. A másodfokú eljárásban azonban a Bíróság bebizonyította, hogy az érintett fél fogalmát, így módon kiterjesztően értelmezni nem lehet, ezáltal ALROSA számára a 9. cikk nem teremt lehetőséget a kérdéses magatartás önkéntes vállalására, esetleg attól való eltérésre. Habár a hátrány jelentős, a piac többi szereplőjének reakciója az első, közösen tett kötelezettségvállalásra, igazolni látszik a szigorítást. A Bíróság valamint arra is felhívta a figyelmet, hogy a döntéssel érintett bármely vállalkozás számára nyitva áll a lehetőség, hogy jogait az eljárás alá vonttal szemben érvényesítse.⁴⁴ Ezáltal, bár döntési szabadsága korlátozott, a döntés hátrányai csökkenthetők.

A Bíróság álláspontja szerint a Bizottságnak nem feladata, hogy a felajánlottaknál kevésbé súlyos alternatívákat mérlegeljen, s ehhez olyan szintű vizsgálatot végezzen, mintha a Rendelet 7. cikke szerinti versenyfelügyeleti eljárásról lenne szó, mindössze azt köteles vizsgálni, hogy a felajánlott vállalatok eléget tesznek-e az előzetes értékelésben kifejtett célok elérésének. Mindez nem jelenti azt, hogy az arányosság vizsgálata nem képezne lényegi részét bármelyik cikk alapján végződő eljárásnak, a vizsgálat alapja – az Elsőfokú Bíróság hibás megállapításával ellentétben – azonban lényegesen eltér aszerint, hogy a Rendelet 7. vagy 9. cikke alkalmazandó. Így tehát a versenyjogsértés megállapításával szemben a kötelezettségvállalás célja az *előzetes értékelésben megfogalmazott aggályok eloszlátása*.

⁴⁴ C-441/07.P. sz. ügy: 49. bek.